

MARIJA KUJAR ŠOŠA, MLADA SOPRANISTICA, PJEVA DORINDU U HÄNDELOVU 'ORLANDU'

Samo da mi je opera, bilo koja, bilo kakva

➔ Kad zavolite operu, to se uvuče pod kožu i ne možete je promatrati kroz stil. Ona je takva, divna i apsolutna...

Opera "Orlando" Georga Friedricha Händela, u režiji Jánosa Szikore i pod vodstvom Davida Batesa, zaživjet će na Lokrumu u sklopu 68. dubrovačkih ljetnih igara.

PIŠE BRUNO LUCIĆ
 NIKŠA DUPER/HANZA MEDIA

Mlada sopranistica Marija Kuhar Šoša u ulozi Dorinde dio je lokrumske priče o vitezu razapetom između ljubavi i vojničke dužnosti. Istrijanka koja se u HNK-u Zagreb osjeća kao kod kuće i koja drugi put pjeva u operi na Igrama, otkriva kakvu je ona preobrazbu doživjela na Lokrumu, kako je raditi s međunarodnim timom umjetnika i što sve može očekivati festivalska publika.

Na 59. dubrovačkim ljetnim igrama pjevali ste uloge Damona i Coridona u Händelovoj operi "Acis i Galatea", pod vodstvom Philipa Picketta. Vratili ste se na Igre, opet barokna opera, opet Händel...

– Mislim da je to slučajnost. Kad čovjek kopa po prošlim programima i vidi što je bilo, nekako ga to inspirira na ono što bi moglo biti. Ono što mi je fascinantno i što mi je lijepo jest to da se opera dovodi u Dubrovnik, a kud li ljepše nego da se onda dovodi ona opera koja se može povezati s prošlošću Dubrovačkih ljetnih igara! Čini se da svakom dekadom nekakva Händelova opera "padne" u Dubrovnik, i to je jako dobro. Ima nešto što mi je

Marija Kuhar Šoša: Inspirativno je maknuti se iz dvorane i iz zidova, na svjež i čisti zrak

Svaki me nastup nauči nešto što prenesem studentima

Dosta vaših kolega se za pedagogiju odluču u poznijim godinama. Iscrpljuje li vas taj nastavnički rad? Imate li dovoljno snage za nastupe i za predavanja? – Dapače, mislim da imam još više snage! Prolaziti sa studentima taj proces je jako izazovno, nije "prošetavanje", ali to je i lijep posao. Još uvijek sam mlada i još uvijek sam u tim procesima treme,

nastupa te u samom procesu stvaranja umjetničkog djela kao takvog i sve mi je jako živo što studenti prolaze. Bolje ih razumijem. Veselim se razvoju u pedagoškom smislu. Na kraju krajeva, i sama radim s nekim profesorima, i dalje odlazim na usavršavanja, ulažem u sebe, svoj novac dajem u nastavu i literaturu, i to su važni procesi bez kojih ne možemo. Znam čuti komentar:

"Jož, tako ste mladi, a ušli ste u pedagogiju!" Pa cijela plejada naših pjevača krenuli su u pedagogiju u istoj dobi kao i ja! Ljudi se danas iščuđavaju jer smatraju da ćete tada manje pjevati, ali ne. Morate više pjevati da biste više mogli i dati. Sa svakim nastupom nešto naučim. Na Lokrumu ću naučiti toliko toga što ću 1. listopada prenijeti studentima, i to jedva čekam!

MISLIM DA NE BI BILO PAMETNO UPALITI PA NAGLO UGASITI HÄNDELOVU GLAZBU. ŽALOSNO BI BILO NAKON TOLIKO ULOŽENOG TRUDA UGASITI SVJETLA I POZDRAVITI SE. ...

iznimno važno i uvijek mi je srce puno zbog toga. Učila sam kod Lidije Horvat Dunjko, koja je često nastupala u Dubrovniku, a nakon nje učila sam s Oliverom Miljaković, koja je također pjevala u Dubrovniku, isto opere, i to jednom čak sa Spirom Guberinom. Sjećam se kad sam bila kod nje u Beču, gledala bih fotografije iz Kneževa dvora i mislila: "Jož kako bi bilo lijepo da ja pjevam u Dubrovniku operu!" Nije prošlo nekoliko godina i pjevala sam na Lovrijencu. Sad bih, nakon Lokruma, trebala pjevati u Kneževu dvoru i onda bih mogla reći da sam "zatvorila krug".

U lancu i s lanca

Tada ste nastupali na Lovrijencu, sada nastupate na Lokrumu. Možete li povući neku paralelu?

– U lancu i s lanca! Na Lokrumu smo "s lanca" iako smo na otoku, ali smo u jednoj slobodi. U slobodi smo prirode, zelenila, mora, koje je opet s druge strane zastrašujuće snažno, slobodno, ali pokazuje vam koliko ste maleni. S druge strane, u utvrdi Lovrijenac ste zatvoreni, okovani i zaštićeni od slobodne opasnosti koja vreba, a upravo ste u toj zaštićenosti možda i slobodni jer ste sigurni. Na Lovrijencu smo bili slobodno zaštićeni, a na Lokrumu smo nezaštićeno slobodni.

Sloboda za sobom uvijek donosi opasnost. U ovom slučaju su opasnosti more, vjetar, prašina, vremenske (ne)prilike, pa čak i akustika prostora...

– Kad smo došli, kao i svi pjevači, prvo smo zapjevali. Toliko je inspirativno maknuti se iz zidova, maknuti se iz dvorane i iz poznatih akustika – bilo dobrih ili loših. Kad vas netko stavi u otvoreni prostor, na svjež i čisti zrak, ništa više nije poznato. Morate se upoznatiti s njim, morate imati živaca za prostor i za sebe i svoju tehniku kako biste se prilagodili i kako ne biste izmišljali nešto novo što nije potrebno jer to mi umjetnici znamo raditi kad se nademo u "čudnim" situacijama. Lokrum je možda po legendama "čaroban" pa smo se mi tamo i "čarobno" snašli. Ostatak toga klaustura, ti zidovi, stabla, arhitektura, to ipak pomaže i to opet štiti umjetnika i njegov glas.

Ekipa na "Orlandu" dolazi iz svih krajeva Europe. Kako teče komunikacija u takvom međunarodnom okruženju u smislu da točno znate što se od vas traži?

– Uvijek se oslanjamo na engleski. Ono što je tipično za posao nas glazbenih umjetnika, to su

te neke tehničke strane kojima svi robujemo, kako u izrazu, tako i u ponašanju. To se vrlo lako posloži jer smo zapravo svi iz iste branše. Možda patetično zvuči, ali tu je taj univerzalni jezik umjetnosti na kojem se mi naviknemo kada je u pitanju tehnička strana umjetnosti. Ona ljepša strana, sama umjetnost, uvijek je neizrečena, i ide iz osobe same. Dobri dirigenti, dobri redatelji tu emociju, to srce, ostave nama umjetnicima. I Szikora i Bates su nama ostavili "srce" i to je vrlo važno i zato nam i jest ugodno raditi na Lokrumu.

Prava 'opernjača'

Nemate taj izazov kao vaša kolegica Renata Pokupić koja u "Orlandu" personificira muškarca. Vi ste takoreći jedan kroz jedan.

– Da, da, sad sam jedan na jedan, ali nikada ne znate što vas čeka u životu kada su u pitanju uloge. To je jako normalno u Händelovoj glazbi – nekada su muški glasovi pjevali ženske uloge, sve je to stara poznata povijesna stvar i igra te spolnosti je zanimljiva. Ne trebamo tu tražiti neku dubinu niti biti preplošni i reagirati sa: "Jooj, žena pjeva mušku ulogu!" Mislim da to čovjek treba malo emotivnije sagledavati, kao dio jedne osobnosti. Te metamorfoze treba prihvatiti kroz Orlanda, a na kraju krajeva i on ima svoju neku drugu metamorfozu između poslona kao nekog životnog i poslovnog, te predanja, to jest ljubavi. Preferirate li baroknu operu?

– Najiskrenije, u zadnje vrijeme za sebe kažem da sam prava "opernjača". Sad samo da mi je opera, bilo koja, bilo kakva. Naprosto, kad zavolite operu, to se uvuče pod kožu i ne možete je promatrati kroz stil. Ona je takva, divna i apsolutna, bila ona iz 1600. i neke, ili bila iz 2015., ili od danas.

Nakon 59. igara, "Acis i Galatea" doživjeli su repriznu izvedbu na 60. igrama. Hoće li Orlando zaposjesti Lokrum i dogodine?

– Ne znam, ne mogu dati konkretan odgovor na to pitanje. Nekako je uvriježeno kad se postavlja opera, da bi se to trebalo reprizirati, barem sljedeću godinu. Naravno, ako postoje financijske mogućnosti. Žalostno bi bilo nakon toliko uložene truda ugasisi svjetla i pozdraviti se. To je kao kad imate dobro ulje na platnu. Nemojte to staviti u sobu da nitko ne vidi, dajte da se u tome uživa! Tako mislim da ne bi bilo pametno upaliti pa naglo ugasisi Händelovu glazbu. ●